

ISTORIJA

Vertinimo instrukcija

Bandomojo valstybinio brandos egzamino užduotis

Kiekvienas iš 01–30 klausimų vertinamas 1 tašku.

Kl. nr.	01.	02.	03.	04.	05.	06.	07.	08.	09.	10.
Ats.	A	B	B	D	D	D	A	B	C	B

Kl. nr.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
Ats.	A	D	B	A	B	C	A	B	C	D

Kl. nr.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.
Ats.	B	A	D	D	B	D	D	C	C	C

Mokinys atsakymus į 31–60 klausimus **gali suformuluoti savais žodžiais**. Ar atsakymų turinys yra teisingas, sprendžia egzamino užduoties vertintojai.

Kl. nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
31.	<p>Pavadinimas – Krėvos sutartis. Metai – 1385 m.</p> <p>Lietuvai Galimi atsakymai: Buvo suteikta galimybė apsikrikštyti. Lietuva gavo sąjungininką kovoti prieš kryžiuočius.</p> <p>Lenkijai Galimi atsakymai: Gavo sąjungininką kovoti prieš kryžiuočius. Lenkija gavo karalių į laisvą sostą. Išplėtė savo įtaką šiaurės Rytų Europoje.</p>	3	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai: nurodytas sutarties pavadinimas ir metai; paaiškinta, kuo naudinga Lietuvai arba Lenkijai.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai nurodytas sutarties pavadinimas, metai ir paaiškinta, kuo naudinga Lietuvai arba Lenkijai.</p> <p><i>3 taškai</i> skiriami, kai visas pateiktas atsakymas yra teisingas.</p>
32.	<p>1251 m.</p> <p>1387 m.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
33.	<p>Galimi atsakymai: Skelbė ir skiepijo krikščionių tikėjimą. Mokė maldų ir tikėjimo tiesų. Griovė pagoniškas apeigų vietas (stabmeldiškus aukurus, iškirto šventąsias girias).</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi du pateikti atsakymai.</p>

Kl. nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
34.	Tiesos: garbinti vieną Dievą pasaulio kūrėją; tikėti Dievą trijuose asmenyse. Skirtumas – naujasis tikėjimas buvo monoteistinis.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas (tiesos arba skirtumas). <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
35.	1. Išsivaduoti iš Rusijos priespaudos. 2. Atsikratyti feodalinių prievolių.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
36.	1794 m. 1863–1864 m.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
37.	Motyvai: išsivaduoti iš Rusijos administracijos priespaudos; nutraukti bažnyčios ir vienuolynų persekiojimą. Sluoksnis – bajorai.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai: pateiktas vienas teisingas atsakymas (du motyvai arba sluoksnis); nurodytas tik vienas motyvas ir sluoksnis. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
38.	1. Z. Sierakauskas. Metai – 1863–1864 m. 2. T. Kosciuška. Metai – 1794 m.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai: pateiktas vieno sukilimo vadovas ir metai; pateikti dviejų sukilimų metai arba dviejų sukilimų vadovai. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
39.	Šaltinyje A lietuvių ir lenkų santykiai glaudūs ir draugiški. Lenkija talkino Lietuvai priimant krikščionybę. Šaltinyje B lietuviai ir lenkai kartu kilo į kovą prieš Rusijos priespauda ir išnaudojimą. Įvertinimas – istorija liudija, kad lietuvių ir lenkų santykiai buvo ypač artimi ir pagrįsti abipuse parama ir bendrais siekais.	3	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. <i>3 taškai</i> skiriami, kai visas atsakymas yra teisingas.

40.	<p>Etapas – krikščionybės plėtra Europoje (christianizacija). Laikotarpis – viduramžiai.</p> <p>Etapas – reformacijos ir kontrreformacijos sąjūdžiai. Laikotarpis – naujieji amžiai.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai: teisingai nurodytas etapas ir teisingai nurodytas laikotarpis; teisingai nurodyti etapai ar laikotarpiai.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>
41.	<p>1. Chlodvigas tikėjosi, kad naujasis tikėjimas padės karuose.</p> <p>2. Tikėjosi savo veikloje gauti Bažnyčios paramą.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodomas vienas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>
42.	<p>Valstybė – Lenkija. Šalis – Šv. Romos imperija (Roma).</p> <p>Valstybė – Kijevo Rusia. Šalis – Bizantija.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai: teisingai nurodyta po vieną valstybę ir po vieną šalį; teisingai nurodytos dvi valstybės arba dvi šalys.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti abu teisingi atsakymai.</p>
43.	<p>Priežastis – valdovai buvo suinteresuoti priimti krikštą. Apibūdinimas – su krikščionybės pagalba buvo lengviau išlaikyti politinę valdžią ir socialinę tvarką.</p> <p>Priežastis – nuosekli misionierių apaštalinė veikla. Apibūdinimas – su misionierių pagalba buvo sparčiau platinama krikščionybė ir įtraukiami platesni gyventojų sluoksniai.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai: pateikta viena priežastis ir vienas apibūdinimas; pateikta dvi priežastys arba du apibūdinimai.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
44.	<p>Politinė – plintat krikščionybei Bažnyčia tapo galingiausia ir įtakingiausia jėga. Valdovai dažniausiai pripažindavo popiežiaus valdžios viršenybę. Kultūrinė – kartu su krikščionybe plito raštas ir bendrasis išsilavinimas.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytas vienas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
45.	<p>Nuostata – Bažnyčia negali atleisti nuodėmių už indulgencijas. Paaiškinimas – Bažnyčios vaidmuo visuomenėje silpnėjo. Nuostata – tikėjimo šaltinis yra Evangelija. Paaiškinimas – bažnyčia turėjo koreguoti savo mokymą, jį labiau derindama su Šventojo Rašto tiesomis.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai: teisingai nurodytos dvi nuostatos arba pateikti du paaiškinimai; teisingai nurodyta viena nuostata ir pateiktas vienas paaiškinimas.</p>

			2 taškai skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.
46.	<p>Teiginys – tik Bažnyčia gali aiškinti Šventojo Rašto prasmę. Paaiškinimas – kiekvienas krikščionis turėjo suprasti Bažnyčios aiškinamas tikėjimo tiesas.</p> <p>Teiginys – visiškas paklusimas Romos popiežiui. Paaiškinimas – popiežiaus vadovavimas Bažnyčiai telkė tikinčiuosius ir stiprino Bažnyčią.</p>	2	<p>Taškas skiriamas, kai: teisingai nurodyti du teiginiai arba du paaiškinimai; teisingai nurodytas vienas teiginys ir vienas paaiškinimas.</p> <p>2 taškai skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
47.	<p>Panašumas – Liuteris ir Tridento bažnytinis susirinkimas pripažino popiežiaus vaidmenį.</p> <p>Skirtumas – Tridento susirinkimas skelbė visišką paklusimą popiežiui, o Liuteris pripažino tik bendrą popiežiaus vadovavimą ir neigė jo visagalybę.</p>	2	<p>Taškas skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p>2 taškai skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
48.	<p>Nuostatos – tikėjimas į vieną Dievą trijuose asmenyse, atgailos būtinybė nuodėmių atleidimui.</p> <p>Pokytis – reformacija. Paaiškinimas – Šventojoje Romos imperijoje Vokietijos kunigaikščiai pradėjo atvirą kovą prieš imperatorių, kurį palaikė popiežius. Tai skaldė bažnyčią ir silpnino jos vaidmenį.</p> <p>Pokytis – Kontrreformacija (jėzuitų ordinas). Paaiškinimas – šis ordinas kūrė aukštąsias mokyklas ir tai stiprino Bažnyčios įtaką visuomenėje.</p>	4	<p>Taškas skiriamas, kai: išskirta viena nuostata arba įvardytas vienas pokytis arba pateiktas vienas paaiškinimas.</p> <p>2 taškai skiriami, kai: išskirtos dvi nuostatos arba įvardyti du pokyčiai arba pateikti du paaiškinimai.</p> <p>3 taškai skiriami, kai: išskirtos dvi nuostatos ir įvardytas vienas pokytis arba pateiktas vienas paaiškinimas; įvardyti du pokyčiai ir išskirta viena nuostata arba pateiktas vienas paaiškinimas.</p> <p>4 taškai skiriami, kai teisingi visi pateikti atsakymai.</p>
49.	<p>Maršalo planas – JAV ekonominės pagalbos planas nuniokotai Europai po Antrojo pasaulinio karo.</p> <p>Trumeno doktrina – JAV užsienio politikos programa, siekianti „paremti laisvas tautas, kurios priešinasi ginkluotos mažumos arba išorės jėgų bandymams jas pavergti“.</p>	2	<p>Taškas skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p>2 taškai skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>

50.	<p>1. „Europa dar 3–4 metus turės pirkti maisto ir kitas būtiniausias prekes iš užsienio, daugiausia iš JAV.“</p> <p>2. „JAV turėtų padėti grąžinti ekonomiką į normalią ir sveiką būklę pasaulyje, nes be to neįmanomas politinis stabilumas ir patikima taika.“</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
51.	<p>1. „Maršalo plano įgyvendinimas reikš Europos šalių ekonominę ir politinę priklausomybę nuo Jungtinių Amerikos Valstijų.“</p> <p>2. „...šis planas yra bandymas padalinti Europą į dvi stovyklas.“</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
52.	<p>Dž. Maršalas siekė, kad Europoje būtų išsaugotos vertybės, kuriomis remiasi Vakarų pasaulis.</p> <p>A. Vyšinskis siekė pakirsti pasitikėjimą JAV siūloma programa, kad SSRS galėtų plėsti savo įtaką Europoje ir pasaulyje.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
53.	Galimi atsakymai: Europos ekonomika nebebuvo gyvybinga. Žemynui grėsė ekonominis žlugimas. Europos valstybės neteko pasitikėjimo savimi.	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytas vienas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi du pateikti atsakymai.</p>
54.	<p>Karikatūroje pavaizduota skirtinga JAV ir SSRS vykdoma politika Europoje, siūlant skirtingas galimybes tautoms.</p> <p>Tai karikatūroje akivaizdžiai rodo Stalino (prievarta varo į autobusą) ir Trumeno (kviečia sėstis į autobusą) elgsena.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi du pateikti atsakymai.</p>
55.	<p>Rytų Europos tautoms buvo primestas diktatūrinis Sovietų Sąjungos valdymas ir jos neturėjo pasirinkimo galimybės.</p> <p>Vakarų Europos tautos turėjo laisvą apsisprendimo ir pasirinkimo teisę.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingi apibūdinta Rytų arba Vakarų Europos pasirinkimo galimybės.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
56.	<p>JAV siūlė tautoms pasirinkimo principą, paremtą laisvu apsisprendimu.</p> <p>SSRS siekė savo politinę ir ekonominę sistemą primesti jėga.</p>	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodyta, kodėl išsiskyrė JAV ir SSRS pozicijos.
57.	Turi būti pateikta bent dviejų šaltojo karo priešasčių ir bent dviejų pasekmių analizė – išskirti esminiai elementai, požymiai ir savybės ir padaryta apibendrinanti išvada.	5	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodyta viena priežastis arba viena pasekmė su ją paaiškinančiais

			<p>argumentais.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodytos dvi priežastys arba dvi pasekmės su jas paaiškinančiais argumentais.</p> <p><i>3 taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodytos dvi priežastys ir viena pasekmė arba dvi pasekmės ir viena priežastis su jas paaiškinančiais argumentais.</p> <p><i>4 taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodytos dvi priežastys ir dvi pasekmės su jas paaiškinančiais argumentais.</p> <p><i>5 taškai</i> skiriami, kai nuosekliai, remiantis pateiktomis dviem priežastimis ir dviem pasekmėmis su jas paaiškinančiais argumentais, daroma apibendrinanti išvada.</p>
58.	Turi būti pasirinktinai pateikti trys valdymo ypatumai ir jie paaiškinti.	3	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai: teisingas vienas ypatumas ir paaiškinimas; teisingi trys ypatumai be paaiškinimų.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi du ypatumai ir paaiškinimai.</p> <p><i>3 taškai</i> skiriami, kai teisingi trys ypatumai ir paaiškinimai.</p>
59.	Turi būti nurodyta A. Eidinto ir L. Truskos požiūrių panašumas ir skirtumas.	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>

60*.	Turi būti pateikta argumentuota nuomonė, išskiriant bent dvi silpnąsias ir stipriasias A. Smetonos valdymo puses ir padaryta apibendrinanti išvada.	5	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai nurodyta viena stiprioji arba viena silpnoji valdymo pusė su teiginių paaiškinančiais argumentais.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai nurodytos dvi stipriosios arba dvi silpnosios valdymo pusės su teiginius paaiškinančiais argumentais.</p> <p><i>3 taškai</i> skiriami, kai nurodytos dvi stipriosios ir viena silpnoji valdymo pusės arba nurodytos dvi silpnosios ir viena stiprioji valdymo pusė su teiginius paaiškinančiais argumentais.</p> <p><i>4 taškai</i> skiriami, kai nurodytos dvi stipriosios ir dvi silpnosios valdymo pusės, su teiginius paaiškinančiais argumentais.</p> <p><i>5 taškai</i> skiriami, kai nuosekliai nurodomos dvi stipriosios ir dvi silpnosios valdymo pusės su teiginius paaiškinančiais argumentais, daroma apibendrinančioji išvada.</p>
------	---	---	--

*60 klausimo **galimi** atsakymų variantai:

Antano Smetonos valdymo (1926–1940 m.) privalumai ir trūkumai

Eil. nr.	Teigiamos valdymo pusės (Privalumai)	Neigiamos valdymo pusės (Trūkumai)
1	Įsipareigojimas savo valstybei ir besąlygiškas valstybingumo saugojimas. Pasididžiavimo savo valstybe diegimas.	Demokratijos ir parlamentarizmo veiklos sustabdymas.
2	Lietuvybės ir lietuvių kalbos puoselėjimas.	Konstitucijoje deklaruotų žmogaus teisių ir laisvių suvaržymas (spaudos, žodžio, organizacijų kūrimų ir kt.)
3	Stabilus ūkinės veiklos kilimas (Juozo Tūbelio ūkinė veikla). Gebėjimas krašto ūkį tvarkyti savo jėgomis. Subalansuotas valstybės biudžetas. Buvo nešvaistomos valstybės lėšos. Lito stabilumas išsiskyrė visoje Europoje.	Sulėtintas (ar net visai sustabdytas) pilietinės visuomenės formavimasis. Iš žmonių buvo atimta teisė dalyvauti visavertiškai valstybės valdyme.

4	Kultūrinės veiklos suklestėjimas (menas, sportas). Buvo vykdoma liberali kultūrinė politika. Nuo 1924 m. pradėta rengti dainų šventės. 1938 m. suorganizuota pirmoji Lietuvos tautinė olimpiada.	Smetona buvo žemes reformos priešininkas, o pramonės raidai ir darbo vietų kūrimui buvo skiriamas nepakankamas dėmesys. Užtat kariuomenės finansavimas buvo akivaizdžiai per didelis (nuo 1935 m. ketvirtadalis biudžeto). Tai buvo kur kas daugiau negu kultūrai, švietimui, mokslui ir sveikatos apsaugai kartu sudėjus.
5	Akivaizdi pažanga švietimo politikoje. 1922 m. įkurtas Lietuvos universitetas, įsteigta konservatorija, nuo 1924 m. veikė Dotnuvos žemės ūkio akademija, 1936 m. įkurta Veterinarijos akademija, įsteigtas Dailės institutas, veikė Aukštesnieji karininkų kursai, įvestas privalomas pradinis mokymas. Be to, Klaipėdoje veikė du institutai – Pedagoginis ir Prekybos. Švietimo sistema formavo naują lietuvių kartą, ugdė jaunimo charakterį, diegė kilnius įpročius, skatino mylėti savo kraštą.	Vergiško nuolankumo (servilizmo) įsigalėjimas. Iš visuomenės buvo reikalaujama ne mąstymo, iniciatyvos, savarankiškumo, tačiau paklusnumo ir tikėjimo Vado autoritetu. Vadą supo giminės, jaunystės metų bičiuliai ir pataikūnai karjeristai.
6	Subalansuota tautinių mažumų politika. Tautinės mažumos naudojosi plačia kultūrine autonomija.	Gėdingas pasitraukimas iš Lietuvos 1940 m. Visuomenei buvo būtina paaiškinti tokio sprendimo motyvą (įvardyti agresiją ir pareikšti protestą).
7	Stabili valstybinių institucijų veikla. Minimali korupcija. Gebėjimas greitai ir efektyviai spręsti iškilusias problemas.	Susidorojimas su kitaminčiais. Veikė koncentracijos stovykla Varniuose, priverčiamojo darbo stovykla Dimitrave.
8	Valdžios žmonių moralinis padorumas. Tai labai akivaizdžiai matoma lyginant su šiandieninėmis Lietuvos realijomis.	Neįsiklausymas į paprasto ir intelektualinio elito nuomonę.
9	Savo pozicijos turėjimas valstybės valdymo klausimais ir nepasidavimas išorinėms įtakoms (Nacių teismai dėl jų ardomosios veiklos Klaipėdos krašte).	Savo vaidmens sureikšminimas ir įtikėjimas savo misija, kurios nesugebėta išpildyti lemtingais tautai ir valstybei metais.
10		Stoka aktyvesnės užsienio politikos. Prezidentas beveik neišvydavo iš šalies. Nesugebėta rezultatyviai bendradarbiauti net su Latvija ir Estija.

Negatyviausias šio valdymo rezultatas buvo demokratinės raidos sustabdymas su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis. Taip pat Prezidento pasitraukimas iš Lietuvos 1940 m. galutinai sukompromitavo režimą visuomenės akyse. Nebuvo išnaudota istorinė galimybė prasmingu žodžiu kreiptis į tautą ir paaiškinti susidariusią situaciją. Toks kreipimasis būtų ne tik leidęs švelniau vertinti autoritarinį režimą, bet ir užkirtęs kelią įvairiausioms propagandistų interpretacinėms manipuliacijoms.

Iš kitos pusės turime aiškiai įvardyti to meto pasiekimus. Imponuoja Prezidento tautinė politika, lietuvių puoselėjimas, besąlyginis atstovavimas nepriklausomybės ir valstybingumo idėjai. Palankiai nuteikia to meto visuomenėje vyravęs moralinis padorumas ir idealizmas. Tai akivaizdžiai liudija ūkiniai ir kultūriniai pasiekimai. Būtent tuo metu išaugo pasitikėjimas savo valstybe ir Nepriklausomybės idėja tapo neatskirama kiekvieno susipratusio žmogaus vertybe. Be to, turime suprasti, kad sieti asmenybę su visai tautai brangiomis idėjomis yra pavojinga. Taip pat reikia įvertinti ir to laikmečio vyravusias tendencijas. Lietuva nebuvo išimtis, o tik bendros tendencijos dalis.

Taigi su visais A. Smetonos valdymo trūkumais ir privalumais šis laikotarpis tapo neatsiejama kiekvieno iš mūsų dalimi ir net savastimi. Būtent šiuo laikotarpiu buvo padėti kartiniai tautos savivokos pamatai, kurių vertė ypač išryškėjo sovietiniais metais. Emocinė lietuvių pajauta ir nepriklausomybės vertės bei prasmės suvokimas į mūsų širdis ateina iš A. Smetonos valdymo.